

News / Berichten

In memory of Olga Amsterdamska

It is difficult to find words for the death of someone who was not only a colleague but also a dear friend. Olga's death at the young age of 55 feels as something not-right and incomprehensible, the fact that she is not with us anymore a source of great sadness.

It seems a strange coincidence, that someone with the name Amsterdamska, who was born in Poland and fled as a teenager with her mother and sister to the United States, should come to work at the University of Amsterdam. Somewhere 1984, she came to Amsterdam for the first time, applying for a fellowship in the department of Science Dynamics. It was also the day we met for the first time. In her presentation, she made a powerful impression. Her devotion to academic argument about 'things that mattered', her precision and intellectual rigor were already clear in that first encounter. She had, as someone told me recently 'a formidable mind', her talent and quality recognized and appreciated in different academic arenas. Soon after her visit, she was appointed.

Olga came well equipped for research into cognitive development of science and technology. She had completed her BA in sociology and philosophy (cum laude) at Yale and then continued her doctoral studies at Columbia, where she wrote her dissertation under the supervision of Robert K. Merton, the 'founding father' of sociology of science. Her PhD thesis, a study of schools of thought in linguistics, was published in 1987 by Reidel.* In a first presentation in Amsterdam, she unfolded her plans to shift focus from the study of linguistics to that of biomedicine. A bold step, but her reasons for doing so were well considered and based on purely intellectual considerations. Olga was deeply curious about the workings of scientific research and its results, the reasoned truths about the world we live in. The essentially philosophical question 'How can we know what we know and how do we come to accept statements of fact as such?' was one that drove all her work. In her work, she looked for explanations based in the social world, convinced as she was of the historical contingency of proc-

---

* *Schools of Thought: The Development of Linguistics from Bopp to Saussure*. Sociology of Science Monographs. Dordrecht: Reidel, 1987.

esses of truth finding, also in science. The study of science and technology, or STS as the field became internationally known, was her home ground. She was editor in chief of one of the field's main journals, STHV (Science Technology and Human Values), for a number of years.

Olga knew how to bring over her own enthusiasm for the workings of scientific research to a younger generation. When she was appointed as a tenured lecturer in the Science Dynamics department, she proved a dedicated and inspiring teacher and played a key role in developing the department's educational programs. The course she taught for a number of years, "The Double Helix", provided generations of students with a challenging introduction to the field of STS.

Because Olga primarily sought to understand cognitive change through historical reconstruction; much of her work can be seen as contributing to the history of biomedical sciences as well as to the field of science studies, a multidisciplinary field in itself. The variety of academic journals and websites in which obituaries for her have appeared, is an indication of the appreciation her work gained within, but also outside the field of science studies, her 'own' terrain. This is not only due to her sharp analysis and precise argumentation, but also to her depth of knowledge of the fields she worked on. When Olga did her research on cognitive change in bacteriology, she discussed the details of bacteriological problems with laboratory researchers in this area in such depth that she seemed equipped to enter the laboratory as one herself. The same can be said for other subjects she worked on: molecular biology, epidemiology, laboratory testing in medicine, and the last longer-term project she embarked on, the study of autism.

Olga cared about the principles of good academic work, and could be very fierce in her comments when she thought intellectual integrity to be at stake. One of the occasions on which this became crystal clear, was when the popular French philosopher Bruno Latour published his book "Science in Action. In a review called "Surely You Are Joking, Monsieur Latour," she wiped the floor with the fundamentals of his theory and blamed him for promoting a social science "whose only goal is to tell inconsistent, false and incoherent stories about nothing in particular."* In the review the argument leading up to this conclusion was spelled out with great precision and clarity, though few people seemed willing to accept the implications of her challenge. It remained strangely still after her review appeared and she was disappointed about the growing popularity of this radical relativist position, which she considered facile and even dangerous in its moral consequences. Olga certainly did not fear a fight, and however unfashionable her opinion may have been at the time, her input in the ongoing discussion about the nature of scientific knowledge is valued highly. So much is clear from the recent decision of the international STS community to honour her memory with an 'Olga Amsterdamska award' for the best article in STHV. It is a recognition of the quality of all her work, in writing and discussions, and a moving

---

* "Surely You Are Joking, Monsieur Latour," review of *Science in Action* by Bruno Latour, in: *Science, Technology and Human Values*, Vol. 15 (1990), 495-504, p. 503.

gesture toward her husband Gene and daughters Naomi and Hannah, as well as us, her colleagues and friends.

For medical anthropology and medical sociology, I think the importance of her work lies in the breaking open of medical knowledge and technology as ‘matters of fact’. For medical anthropologists and sociologists the problems they encounter often have to do with what is seen as a lack of appropriate medical knowledge and technology, or an uneven distribution of it, or an incorrect, naïve or otherwise inadequate application of it. How this knowledge is constituted is mostly not questioned. Especially in more applied research in these fields, the problems formulated are usually the opposite: how can medical knowledge and technology be introduced, disseminated and applied in better ways? Olga’s work, in which she showed how research into biomedicine and the development of medical knowledge is related to institutional medical practices, she introduced a fundamentally critical attitude towards the nature of scientific knowledge. Any study in the social sciences in which medical knowledge is the subject of discussion in one way or another, would profit from her carefully argued insights in the construction and use of medical facts.

How cruel, that it was Olga who came to suffer from a mysterious muscle disease. She took it as a reality with no ‘why’ questions asked. But her drive to know was no less. In the hospital, a laptop and various articles from medical journals spread out over the bed, she kept asking doctors difficult questions and was confronted with the real-world uncertainties of medical knowledge, so often encountered in her own research: “They know so little. How can they make decisions?” At the same time she realised: “believing they could think a bit more is still my over-optimistic view of medicine.”

Although not unexpected, the message on August 27 this year that she had passed away, came as a terrible shock.

This may not be the right place to mention how you could laugh with her over silly nothings-in-particulars, how she loved literature, what a good cook she was, or how beautiful the watercolors and drawings she made. She was kind at heart and a dear friend. She was a very special person and will be missed by many.

Anja Hiddinga

Some other relevant publications by Olga Amsterdamska

E.J. Hackett, O. Amsterdamska, M. Lynch & J. Wajcman (eds.), *Handbook of the Social Studies of Science*. MIT Press 2007.

Demarcating Epidemiology, special issue on “Demarcation Socialized,” *Science, Technology and Human Values* (vol. 30 (1) 2005), 17-51.

Achieving Disbelief: Microbial Variation and the Disciplinary and National Styles in Epidemiology, special issue on “Constructivism and Ludwik Fleck,” *Studies in the History of the Biological and Biomedical Sciences* 35 (Spring 2004), 483-507.

(with Anja Hiddinga), Trading Zones or Citadels: Professionalization and Intellectual Change in the History of Medicine. In: *Medical History: The Stories and Their Meanings*, ed. by

- Frank Huisman and John H. Warner (Baltimore: Johns Hopkins University Press, 2004), pp. 237-261.
- Research in the Hospital of the Rockefeller Institute for Medical Research. In: *Creating A Tradition of Biomedical Research: Studies in the History of the Rockefeller University*, ed. by Darwin H. Stapleton (New York: Rockefeller University Press, 2004), pp. 111-126.
- Drinking as a Political Act: Images of Alcoholism in Polish Literature, 1956-1989. In: *Images of Disease: Science, Public Policy and Health in Postwar Europe*, ed. by I. Löwy and John Krige (Luxemburg: Office for the Official Publications of the European Communities, 2001), pp. 309-325.
- Standardizing Epidemics: Infection, Inheritance and Environment in Prewar Experimental Epidemiology. In: *Heredity and Infection: The History of Diseases Transmission*, edited by Jean-Paul Gaudillière and Ilana Löwy (London: Routledge, 2001), pp. 135-179.
- (with Anja Hiddinga) The Analyzed Body. In: *Medicine in the Twentieth Century*, edited by John Pickstone and Roger Cooter (London: Harwood Publishers, 2000).
- Chemistry in the Clinic: The Research Career of D. D. Van Slyke. In: *Molecularising Biology and Medicine: New Practices and Alliances, 1910s-1970s*, edited by Harmke Kamminga and Soraya de Chadrevian (London: Harwood Academic Publishers, 1998), pp. 47-82.
- Beneficent Microbes: The Delft School of Microbiology and its Industrial Connections. In: *Beijerinck and the Delft School of Microbiology*, edited by Piet Bos and Bert Theunissen (Delft: Delft University Press, 1995).
- “W(h)ither Philosophy, W(h)ither Sociology?” *Kennis en Method* 18 (1994), 179-184.
- Amsterdamska, Olga, Ilana Löwy, John Pickstone and Patrice Pinnel, *Medicine and Change: Historical and Sociological Studies of Medical Innovation* (Paris: Libbey, 1993).
- Between Biology and Medicine: The Research Career of Oswald T. Avery. In: *Medicine and Change: Historical and Sociological Studies of Medical Innovation*, edited by Ilana Löwy, Olga Amsterdamska, John Pickstone and Patrice Pinnel (Paris: Libbey, 1993).
- Stabilizing Instability: The Controversy over Cyclogenic Theories of Bacterial Variation during the Interwar Period. *Journal of the History of Biology* 24 (1991), 191-222.
- Medical and Biological Constraints: Early Research on Variation in Bacteriology. *Social Studies of Science* 17 (1987), 657-87.
- Intellectuals and Social Movements: The Experts of ‘Solidarity’. In: *The Social Direction of the Public Sciences*, edited by Stuart Blume, et al., *Sociology of the Sciences Yearbook*, Vol. XI. Dordrecht: Reidel, 1987.
- Institutions and Schools of Thought: The Neogrammarians. *American Journal of Sociology* 91 (1985), 332-358.

In memoriam Antoon Gailly (1951-2009)

Op 6 september 2009 overleed Antoon Gailly op 58-jarige leeftijd. Hij was de nestor en de mentor van de interculturele gezondheidszorg in Vlaanderen en bleef tot het einde van zijn leven zijn missie trouw: de interculturalisatie van de hulpverlening op een hoger niveau tillen. Als psycholoog zocht hij daarbij steeds meer inspiratie bij de (medische) antropologie.

Antoon Gailly studeerde in het begin van de jaren zeventig psychologie aan de Universiteit van Leuven. Hij werd er licentiaat (master) in de psychologie op basis van een onderzoek naar interculturele verschillen in resultaten voor cognitieve testinstrumenten (Gailly 1974). Nadien specialiseerde hij zich in het domein van de cross-culturele psychologie en de motivatiepsychologie (bijvoorbeeld, omtrent het spanningsveld tussen groepsgerichte loyaliteit en individuele prestatiemotivatie bij allochtonen). Zijn veldonderzoek in Turkije dreef hem echter al vrij snel in de richting van de culturele antropologie. Vooral het domein van medische antropologie of psychologische antropologie droeg meer en meer zijn interesse weg. 'Toon' – zoals hij door collega's en vrienden werd genoemd – ervoer daarbij zijn doctoraatsproject in de cross-culturele psychologie met haar strikt empirisch-statistische benadering, steeds meer als een beperking. De individualiteit of het subject-zijn van mensen met een migratiegeschiedenis vond hij er onvoldoende in terug. Hij voltooide zijn doctoraat uiteindelijk niet. Het veldwerk dat hij deed in een bergdorp in Centraal-Anatolië en nadien in de Turkse grootsteden en bij Turkse migranten in West-Europa, stelde hij vanaf het begin van de jaren tachtig ten dienste van de toen in Vlaanderen nog haast onbestaande interculturele geestelijke gezondheidszorg. Het boek 'Een dorp in Turkije' (Gailly 1983) werd een klassieker over familierelaties en de invloed van migratie op gezinnen, personen en op culturele symbolen en waarden. In 1983 richtte Toon het tijdschrift *Cultuur en Migratie* op. Het was bijna een privé-initiatief van het Centrum Welzijnszorg te Laken (Brussel), de dienst waarvan hij toen het boegbeeld was. Dat centrum werd voor heel Vlaanderen het referentiecentrum wanneer het op interculturalisering van gezondheidszorg aankwam.

Toon hield de vinger steeds aan de pols. Ik onthoud in dat verband zijn uitspraak: "De migratie verandert voortdurend van aard; je moet dan ook je hulpverlening flexibel aanpassen aan die veranderingen." Economische migratie, politieke migratie, transnationale migratie, huwelijksmigratie... deze vormen van migratie hebben heel wat zaken gemeen, maar er zijn ook belangrijke verschillen. Het was iets wat Toon er bij zijn toehoorders in hamerde. Bovendien kwamen er in de klassieke economische migratie de tweede en derde generatie bij en werd door de huwelijksmigratie de eerste generatie telkens weer vernieuwd. De invloed van migratieprocessen op het fysiek en psychisch welbevinden bleef een belangrijk interessedomein van Toon. Een zelfde aandacht had hij voor de invloed van gemengd partnerschap – een in het westen opgegroeide jongvolwassene uit een migratiegezin met een voor het huwelijk gemigreerde maar ginds opgevoede jongvolwassene – op gezinsrelaties en opvoedingssituatie. Terwijl andere diensten in Vlaanderen geleidelijk met de migratiedynamiek leerden werken, werd Toon telkens weer pionier in de hulpverlening aan nieuwe subgroepen van migranten: politiek vluchtelingen met traumaverleden, probleemjongeren in kansrijke

gezinnen van expats uit de Brusselse Europese instellingen, alleenstaande minderjarige asielzoekers, maar evengoed de steeds vaker in kansarmoede verzeilende allochtone gezinnen, de documentloze illegalen in het kader van brede migratiegolven in het perspectief van globalisatie. Recent was Toon vooral opnieuw bezig met de gezinnen en de migrantenpopulaties waar hij mee begonnen was: de eerste generatie allochtonen die nu op latere leeftijd komen en zich de vraag stellen of hun leven als voltooid beschouwd kan worden. Het was een manier om één van zijn lievelingsauteurs uit de psychoanalytische ontwikkelingspsychologie te herlezen: Erik Erikson, die in de laatste fase van de levensloop de ontwikkelingstaak van het komen tot een gevoel van integriteit centraal stelt. Voor Toon was de vraag in hoeverre oudere migranten van de eerste generatie op een bevredigende wijze kunnen terugkijken op hun leven en de migratie die daarin plaatsvond.

Zelf leerde ik Toon pas kennen in het begin van de jaren negentig. Toon hield van intervisie en casusbesprekingen. In 1994 organiseerde hij aan het CW laken een denktank die als een soort intervisiegroep werkte. Meer dan twintig organisaties stuurden vertegenwoordigers naar deze werkgroep, die pas in 1998 ontbonden werd. Dat gebeurde pas nadat de reflectie in deze groep geleid had tot de publicatie van *Wortelen in andere aarde* (Meurs & Gailly 1998). Toon en ik waren trots dat we met alle auteurs die in 1994 begonnen te schrijven, ook de eindmeet haalden: meer dan twintig klinisch gerichte bijdragen, naast enkele theoretische bouwstenen voor de interculturele gezondheidszorg. De auteurs kwamen uit Vlaanderen en Nederland. Toon zou de link met Nederland nadien sterk aanhalen, door bijdragen aan diverse congressen, lezingen en vormingen. Mikado organiseerde samen met hem uitwisselingsbijeenkomsten voor ervaren interculturele zorgverleners in Nederland en België. In 2003 en 2004 hebben zo twee succesvolle kleinschalige en thematische 'invitational conferences' plaatsgevonden. Na 2005 ging het centrum op in een fusie met andere instellingen uit de GGZ in Brussel; hij bleef er directeur voor diversiteitsbeleid.

In het begin van de jaren negentig had Toon aan het Centrum Welzijnzorg in Laken een kinderdienst toegevoegd. Tweede- en derdegeneratie problemen trokken zijn aandacht. Hij wist zelf goed dat hierin een belangrijk deel van de toekomst van de interculturele hulpverlening lag. Op een dag vertrouwde hij me toe dat die intergenerationele verwerking van migratie hem bijzonder boeide, maar dat hij dit project aan de jongere generatie wenste over te laten. Hij beseftte dat hij sterker was in de contacten met de oudere generatie. Hij sprak bijzonder goed Turks en werd door deze cliënten niet zelden als een Turkse hulpverlener beschouwd, als 'een van hen'. Zeker voor therapie met cliënten die het Nederlands, Frans of Engels weinig of niet machtig waren, was dat een enorm voordeel. Verder lag ook de multiculturele samenstelling van zijn team hem nauw aan het hart. Toon was lange tijd gehuwd met een gemigreerde Turkse psychiater, met wie hij een dochter had. Toon verzamelde in zijn team hulpverleners uit zeer diverse landen. De multi-etnische teams van de Franse etnopsychiatrie à la Devereux, Nathan en Moro waren hierin voor hem een voorbeeld. De preventieve projecten zoals het Brusselse Huis der Gezinnen waren een ander interessepunt: laagdrempelige ontmoetingsruimtes voor allochtone gezinnen met kinderen. In de context van dit initiatief van de Brusselse huisarts Louis Ferrant kon hij ook goed in contact blijven met het

raakvlak van biomedische geneeskunde en interculturele geestelijke gezondheidszorg, vanuit zijn interesse voor de plaats van somatisatie in het 'spreken' van niet-westerse cliënten. In de Brusselse context hield hij bovendien contact met vele collega pioniers van de interculturele hulpverlening in België, zoals Philip Hermans en Johan Leman.

Vanaf de eerste jaren van zijn werk als hulpverlener – eind jaren zeventig – werd Toon erg geboeid door het psychoanalytische referentiekader. Begrippen als culturele overdracht en tegenoverdracht stonden voor hem erg centraal, evenals het delen van de ervaring van cultuurverschil. Ook de impact van sociale uitsluiting van migranten op hun welbevinden en van sociale ongelijkheid tussen allochtoon cliënt en autochtoon hulpverlener op de therapeutische relatie, trok vaak zijn aandacht. De aanvulling van de klassieke Freudiaanse notie psychisch conflict met de notie van culturele ambivalentieconflicten of conflicten tussen diverse componenten van de bi- of multiculturele identiteit fascineerde hem.

Een maand vóór we het boek *Wortelen in andere aarde* zouden aanbieden aan het publiek, werd bij Toon voor het eerst een ernstig hartlijden vastgesteld waarvoor een dringende ingreep nodig was. Sindsdien moest hij het rustiger aandoen, iets waarvan hij me bekende dat het hem uiterst moeilijk viel. Deze ervaring van grotere kwetsbaarheid bracht hem er geleidelijk toe meer met oudere migranten te gaan werken. Hij zette zich aan zowel individuele gesprekken als groepsbijeenkomsten voor mannen en voor vrouwen. De vroege preventie voor jonge allochtone ouders met baby's verdedigde hij vurig, zeker voor de maatschappelijk kwetsbare allochtone kinderen, maar hij liet dat aspect meer en meer aan anderen over. Hij volgde het wel op de voet. Met zijn groepswerking voor oudere migranten hernam hij het idee van *dertlesmek*: de groepswerking uit de jaren tachtig, waar allochtone vrouwen naartoe kwamen om vreugde en bekommernis, liefde en leed omtrent hun gezin en hun kinderen te vertellen en met elkaar te delen (Devisch & Gailly 1985).

Vanaf ongeveer 2000 liet hij Cultuur en Migratie opgaan in het tijdschrift Cultuur, Migratie en Gezondheid (CMG). Dat tijdschrift kon vanuit Nederland een potentieel groter abonnementenbestand aanboren. Samen met Rob van Dijk is Toon zowat de geestelijke vader van CMG, het tijdschrift vanuit Mikado en Pharos. Hij bleef er graag aan meewerken, eerst in de redactie, later in de adviserende redactieraad. De cultuursensitieve therapie en preventie bleef zijn interesse wegdragen. Tegelijkertijd stond hij kritisch tegenover dit idee. Het mocht geen schaamlapje worden om onderliggend dominante westerse wereldbeelden op te dringen of om te verhullen hoe weinig zelfkritisch een 'witte' hulpverlening kan zijn. In zijn laatste publicaties pleitte hij steeds voor een "authentieke ontmoeting met de cultureel Andere." In het laatste gesprek dat ik met hem had, enkele maanden voor zijn dood, liet hij de naam van Franz Fanon wel eens vallen. Steeds vaker stelde hij westerse medisch-biologische benaderingen en het psychologiseren, psychiatriseren en medicaliseren van maatschappelijke kwetsbaarheid en sociale uitsluiting ter discussie.

De laatste jaren kreeg Toon in zijn privé leven tegenslagen te verduren die hem bedrukten. Als buitenstaander zag men van die gemoedstoestand meestal niet zoveel; je moest hem al wat kennen, maar dan nog zou hij er nooit veel over zeggen. Integendeel, hij stond bij iedereen bekend als een joviaal en vrolijk mens. Hij kon wel eens

zeggen dat hij te gejaagd leefde, maar evengoed was Toon alweer op pad in België of Nederland, alsook op internationale congressen van transculturele psychiatrie. Een plots hartfalen werd hem begin september fataal.

Op de website van Foyer, het Brusselse multiculturele centrum, beschreef ik naar aanleiding van zijn overlijden hoe ik de interculturele hulpverlening bij hem leerde. We verschilden niet zelden van mening, maar nooit bleef een meningsverschil of conflict gedurende langere tijd wegen op je relatie met hem. Hij was een genereus persoon. Hij wist ook steeds weer nieuwe jongere collega's nauw aan het hart te drukken en te inspireren, zoals Redouan Ben Driss en Stefan Pleysier, om er slechts enkele te noemen. Voor de ruimte die ik zelf bij hem kreeg om te ontwikkelen tot intercultureel hulpverlener zal ik hem altijd dankbaar blijven. Het ga je goed *jenzeits*, Toon!

Patrick Meurs

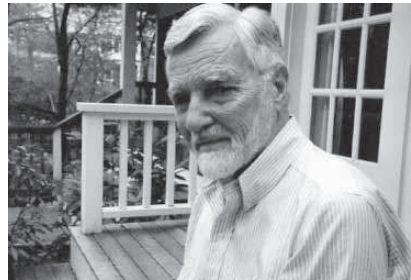
Selectie van zijn publicaties

- Bakker, R., Vervloet, L., Gailly, A. & Pel, H. (2002). *Geschiedenis van Turkije*. Amsterdam: Bulaaq.
- Devisch, R. & Gailly, A. (1985). *Dertlesmek*: het delen van mekaars leed in een therapeutische zelfhulpgroep onder Turkse vrouwen. *Psychoanalyse* 3: 80-91.
- Gailly, A. (1974). Interculturele verschillen in cognitief functioneren gemeten door psychometrische tests. Een kritische literatuurstudie. Niet-gepubliceerde masterthesis. Katholieke Universiteit Leuven.
- Gailly, A. (1978). *Content and future time perspective of motivational goals in different groups*. Leuven: Centrum voor Motivatiepsychologie, KUL.
- Gailly, A. (1980). *Family and socialization in a Turkish village*. Niet-gepubliceerd werkdocument (doctoraatsproject). Katholieke Universiteit Leuven.
- Gailly, A. (1983). *Een dorp in Turkije*. Reeks 'Cultuur & Migratie'. Brussel: Publicaties CW Laken.
- Gailly, A. (1999). Een houding die onszelf niet vervreemdt en die rekening houdt met de vreemdheid van de Andere. In: M. Foblets & C. Pang, *Cultuur, etniciteit en migratie*, pp. 279-305. Leuven: Acco.
- Gailly, A. (2000). *Ontmoeting met de cultureel 'andere'*. Reeks 'Cultuur & Migratie'. Brussel: Publicaties CW Laken.
- Gailly, A. (2008). Cultuurgevoelige hulpverlening. Het lijkt politiek correct, maar wat is de inhoud? *Cultuur Migratie Gezondheid* 5 (3): 152-164.
- Gailly, A., Hermans, Ph. & Leman, J. (1985). *Mediterrane dorpsculturen*. Reeks 'Cultuur & Migratie'. Brussel: Publicaties CW Laken.
- Gailly, A., De Boeck, P., Corveleyn, J. & Thora, D. (1988). *Psychische klachten bij Turken en hun behandeling*. Reeks 'Cultuur & Migratie'. Brussel: Publicaties CW Laken.
- Leman, J. & Gailly, A. (1991). *Thérapies interculturelles*. Brussel: De Boeck – Wesmael.
- Meurs, P. & Gailly, A. (red.) (1998). *Wortelen in andere aarde. Migrantengezinnen en hulpverleners ontmoeten cultuurverschil*. Leuven/Amersfoort: Acco.

Obituary Charles Leslie (1923-2009)

Charles Miller Leslie, one of the architects of contemporary medical anthropology and recipient of last year's Society for Medical Anthropology Career Achievement Award, died on August 15, 2009 at the age of 85. Charles played a pivotal role in building a transnational community of medical anthropologists through his efforts as editor of

Social Science & Medicine and of the University of California medical anthropology book series. He organized historic conferences on Asian Medicine which led to prominent edited volumes among which the pioneering *Asian medical systems* (1976) and *Paths to Asian medical knowledge* (1992, co-edited with Allan Young). He was tireless in his efforts to engage scholars from anthropology and allied disciplines in North America, Europe, Asia, and Australia in dialogue about subjects such as local medical traditions and medical pluralism. Charles was the co-founder and Secretary General of the International Association for the Study of Traditional Asian Medicine (which offers an annual award in his name) and served as president of the Society for Medical Anthropology. In 1992 he received the Distinguished Service Award from the American Anthropological Association.

Charles was born in Arkansas and served as a pilot in the US Army Air Corps during WW II. Following the war, he went on to receive his B.A., M.A. and Ph.D. degrees from the University of Chicago. During his academic career, he taught at University of Minnesota (1954-55), Pomona College (1956-65), Case Western Reserve (1966-67), New York University (1967-1976) and University of Delaware from 1976 until his retirement in 1991. Charles helped mentor scores of young anthropologists and was a visiting professor at several universities. Following retirement, Charles moved to Bloomington, Indiana where he became an adjunct professor at the University of Indiana.

In 1990, he wrote an editorial in *Social Science & Medicine* that debunked a in his view racist article in the same journal by J. Philippe Rushton and Anthony F. Bogaert on sexual behaviour and HIV incidence. Criticizing co-editors of his own journal for publishing this article was politically risky, but a stand Charles felt was called for by anthropologists. Silence was not an option.

Charles' fieldwork and major publications address the worldview of Zapotec villagers in Oaxaca, Mexico, comparative Asian medical systems, medical practitioners' responses to biomedicine, and the biopolitics of Ayurveda in colonial and contemporary India. During his retirement he handed over his research materials on Ayurvedic medicines to Maarten Bode from the University of Amsterdam who wrote his dissertation on the production and commodification of these medicines. Charles became an adviser to this project. The gesture was typical for Charles' collegial sense of scholarship.

In the last years of his life, Charles wrote a book about his friendship and correspondence with Donald Ray Wallace, an inmate on Indiana's death row. The letters provide a shocking picture of the spiritual and social void in American prisons. He

wrote: "They demonstrate the way our justice system may incarcerate a confused twenty-one year old and, some twenty years later, execute a very different man."

Charles is survived by his wife Zelda, his sons Mario and Sam, his daughter Mira, and four grandchildren. For those who want to learn more about Charles' extraordinary work in medical anthropology, a Festschrift was published in his honour in 2002, edited by Mark Nichter and Margaret Lock: *New horizons in medical anthropology*.

Charles will be remembered for his invaluable contribution to medical anthropology but also for his generosity, kindness, intellectual engagement, and attentiveness to social justice. He was always the gentleman, but stood up for what he believed in, be it in the summer of 1964 when he worked in the civil rights movement in Mississippi, or when he confronted racism masquerading as science.

Mark Nichter and Sjaak van der Geest

In memoriam Rob Giel (1930-2009)

Op 25 juli 2009 overleed Rob Giel, hoogleraar Sociale Psychiatrie aan de Rijksuniversiteit Groningen van 1969 tot 1995. Rob Giel heeft een grote bijdrage geleverd aan de psychiatrie en de culturele psychiatrie, in het bijzonder in het domein van de psychiatrische epidemiologie. In Nederland was hij toonaangevend op het gebied van de diagnostische classificatie en het meten van psychopathologie en daarmee samenhangende beperkingen. Hij was bekend door zijn studies naar het vóórkomen van psychische stoornissen in de bevolking en onder patiënten van de geestelijke gezondheidszorg, GGZ. Hij gaf de aanzet tot de opbouw en analyse van longitudinale databestanden in het Groningse casusregister, tot het toetsen van het stress-kwetsbaarheidsmodel bij angst en depressie, en tot de evaluatie van zorg en interventies. In de woorden van zijn opvolgers Hans Ormel en Durk Wiersma "initieerde en stimuleerde Giel het wetenschappelijke onderzoek naar ziektegedrag, levensgebeurtenissen, sociaal functioneren en neuroticisme; allemaal elementen die passen in een verklaringsmodel voor ontstaan en beloop van psychische stoornissen" (in het themanummer van het Tijdschrift voor Psychiatrie gewijd aan zijn afscheid in 1994). Rob Giel was ook een van de eersten die psychiatrisch epidemiologisch onderzoek over de grenzen deed, vooral in Ethiopië. Niet alleen onder mensen op het platteland, maar ook onder studenten en kinderen. Hij had oog en belangstelling voor de rol van religieuze en andere genezers. Als hoofd van het WHO Collaborative Center was hij nauw betrokken bij de *Mental Health into Primary Care* studie die zich afspeelde op drie continenten. Daarbij probeerde hij onder meer selectiecriteria te selecteren om psychiatrische stoornissen op te sporen en op een verantwoorde wijze te behandelen in situaties waar de geestelijke gezondheidszorg en hulpverleners tot een schaars goed behoren.

Bij een bezoek aan Nederland in 1983 vanuit Guinee Bissau bezocht ik Rob Giel in Groningen en toen ik hem vertelde over mijn werk als psychiater en het onderzoek dat ik deed, vroeg hij of ik niet wilde promoveren. Dat resulteerde twee jaar later in regelmatige bezoeken aan de afdeling sociale psychiatrie in Groningen waar een druk

bezette Rob Giel en mijn toegewijde copromotor Sineke ten Horn mij klaarstoomden voor mijn promotie. Tijdens die bijeenkomsten maakte ik zenuwachtig aantekeningen, maar al snel kreeg ik door dat het vooral belangrijk was de nieuwe ondoorgroen-delijke zen-koan die ik aan het eind van de consultatie kreeg vóór het volgende bezoek op te lossen. Het was een tuchtige leerschool, en achteraf wekt het geen verbazing dat zoveel promovendi van Rob later hoogleraar zijn geworden.

Toen ik een paar jaar later mijn werk in de GGZ combineerde met het opzetten van een internationale public mental health NGO, vroeg ik Rob Giel in het bestuur. Tijdens onze tweejaarlijkse bijeenkomsten met twintig tot dertig vakgenoten uit zo'n vijftien landen speelde Rob een belangrijke rol. Hij was een bescheiden en geduldig luisteraar die pas intervenieerde wanneer wij essentiële zaken over het hoofd zagen. In die periode brachten wij ook een aantal bezoeken aan projecten waarover hij later in 'De Vreemdeling' heeft geschreven. We maakten lange dagen met psychiatrische interviews, managementoverleg of bezoeken aan officials of genezers, ook al tolde Rob soms bijna van moeheid van z'n stoel als gevolg van een jetlag. En we brachten vele genoeglijke avonden door met zijn verhalen over zijn bonte leven in Nieuw Guinea en elders, waarover hij zo boeiend had geschreven in 'Vreemde Zielen'. Bij aankomst in een ver land werd hij onrustig en zocht hij een telefoon. Na een half uur kwam hij dan stralend terug van het telefoongesprek met zijn vrouw die hij miste en aan wie hij vertelde dat de reis goed was verlopen. Zij heeft hem jaren later met eenzelfde genegenheid en liefde verzorgd voor de aandoening die uiteindelijk toch nog zo onverwacht een einde maakte aan zijn leven. Met zijn overlijden ging een liberaal-ethisch humanist, een verlichtend vernieuwer en een muzikaal taaltalent heen.

Joop de Jong

Obituary Claude Lévi-Strauss (1909-2009)

Op 30 oktober 2009 overleed Claude Lévi-Strauss, honderd jaar oud. Hij was een van de belangrijkste antropologen van de vorige eeuw.

Lévi-Strauss werd geboren in Brussel in een Joodse familie. Zijn grootvader was rabbijn in Versailles. Zijn vader en twee ooms waren schilders. Hij werd niet opgeleid als antropoloog, maar studeerde hij filosofie en rechten aan de Sorbonne van 1927 tot 1932. Daarna werd hij leraar aan een lyceum. In 1933 maakte hij kennis met de antropologie door Lowie's *Primitive society* (1920). Een jaar later werd hij door Bouglé, directeur van de Ecole normale supérieure in de gelegenheid gesteld naar Sao Paulo te gaan als hoogleraar in de sociologie. Hier nam hij samen met zijn vrouw deel aan verschillende expedities naar een aantal Indianenvolken. Zijn bekendste boek *Tristes tropiques* doet verslag van die ontmoetingen. Toen de Tweede Wereldoorlog uitbrak in 1939 werd hij verbindingsofficier. In 1941 kreeg hij door bemiddeling van Robert Lowie een betrekking aan de New School of Social Research in New York. Hier kwam hij in contact met linguïst Roman Jakobson. Van 1946 tot 1947 was hij Frankrijks cultureel attaché in de VS. Hij werd directeur aan de Ecole pratiques des hautes études in 1950

en vervolgens, in 1959, hoogleraar aan het Collège de France, waar hij tot 1982 gewerkt heeft. Hij was sinds 1973 lid van de Académie française.

Lévi-Strauss was de grondlegger van de structurele antropologie die niet alleen in Frankrijk, maar ook in Nederland, met name in de Leidse School, veel navolging heeft gevonden. De structurele antropologie was sterk beïnvloed door de linguïstiek van Jakobson en Troubetzkoy. Lévi-Strauss zocht in zijn antropologie naar de structurerende principes die aan complexe sociale ordeningen ten grondslag liggen. Hij heeft de antropologische discussie op tal van terreinen zoals verwantschap, classificatie, en mythologie ingrijpend beïnvloed en in veel opzichten op een hoger plan getild.

In 1949 publiceerde hij zijn eerste baanbrekende werk, *Les structures élémentaires de la parenté*, waarin hij een nieuwe benadering van verwantschap ontwikkelde gebaseerd op de beschrijving en analyse van huwelijksregels. In *Le totémisme aujourd'hui* (1962) en *La pensée sauvage* (1964) trachtte hij structurerende principes van het menselijk denken en classificeren bloot te leggen. Zijn grootste en meest omvattende werk was *Mythologiques* (1964-1971), een imposant vierdelig oeuvre gewijd aan de mythen van de Indianen van Zuid- en Noord-Amerika. Lévi-Strauss was van mening dat juist in de mythologie het menselijk denken zich weinig gelegen laat liggen aan de grenzen van de empirie. In de mythologie lijkt alles mogelijk en juist daarom kan de menselijke geest hier onbeperkt zijn gang gaan. Toch hebben de sociale structuren een zekere autonomie ten opzichte van het menselijk denken en zij laten zich gelden in de mythen. Daardoor kon Lévi-Strauss ook het standpunt innemen, dat niet de mensen de mythen bedenken, maar de mythen zich in de mensen denken. Hij beschouwde mythen als een bijzondere vorm van taal waarin verschillende mythen als varianten van elkaar konden worden beschouwd. Een groot deel van *Mythologiques* is gewijd aan de analyse van de logische operaties. In *La voie de masques* (1975) paste hij deze benadering ook toe op de kunst van de Indianen van de Amerikaanse noordwestkust. Daarnaast publiceerde hij vele bundels artikelen. Ook op het terrein van de medische antropologie heeft Lévi-Strauss zich niet onbetuigd gelaten. Vooral twee artikelen in zijn *Anthropologie structurale* (1958) hebben een klassieke status verworven in de medische antropologie. Het eerste is "Le sorcier et sa magie" over de Kwakiutl sjamaan Quesalid die uitermate kritisch tegenover het sjamanisme stond tot hij merkte hoe effectief de sjamanistische behandeling was voor zijn cliënten. Het tweede is "L'efficacité symbolique" over een sjamanistisch lied dat gereciteerd wordt bij een moeizame bevalling bij de Cuna Indianen. Beide essays stellen theoretische problemen aan de orde in de relatie tussen sjamanisme en psychoanalyse die nog niets van hun actualiteit en relevantie verloren hebben.

Lévi-Strauss combineerde een buitengewone theoretische scherppte met een grote zorgvuldigheid in de behandeling van etnografisch materiaal. Hij wilde recht doen aan de complexiteit van zijn gegevens en stelde zich ten doel het systematische karakter van de variaties in etnografische gegevens te ordenen in formele modellen die inzicht gaven in de ordenende principes van het menselijk denken. Hij hield er van met woorden en beelden te spelen. Op de kaft van zijn studie over het wilde denken prijkt *la pensée sauvage*, het wilde viooltje, en het boek opent heel toepasselijk met een hoofdstuk over de etnobotanie. Lévi-Strauss ging er niet alleen vanuit dat veel

aspecten van de werkelijkheid zich als een taal laten bestuderen. Hij was ook zelf een taalkunstenaar, die 'die met zijn formuleringen zijn lezer maar al te graag in verwarring bracht. Wie daar niet tegen kan, moet het lezen van Lévi-Strauss ten sterkste worden afgeraden, maar wanneer het taalspel u lief is valt er veel van Lévi-Strauss te leren en te genieten.

Jarich Oosten

Symposium 'Care & Health Care'

The journal *Medische Antropologie* held its Annual Symposium on 18th December last year. Its subject was 'Care & Health Care'. In an article that served as a 'teaser' for the Symposium Kleinman and Van der Geest had suggested that the 'care' element was often lacking in health care. Several of the papers addressed and rejected this somewhat provocative claim.

As usual, there was no presentation of papers, but the 35 participants discussed 17 papers, which they had read beforehand. The papers, which touched upon a wide variety of themes related to care, were divided over six sessions: 'Styles of care', 'Care at home', 'Institutional care', 'Community-based care', 'Balancing care', and 'Care and technology'. The authors of the papers were from Greece, the Netherlands, Switzerland, Uganda, United Kingdom, and United States.

A selection of the papers will be published in a special issue of this journal that will appear in June.

Conference "Migration, Next Generations, and the Future of Psychiatry"

Amsterdam, June 13-16

The world is changing rapidly. More than ever since WWII people are on the move, mainly driven by poverty or violence. In order to survive, migrants are challenged to participate in new environments and find their way in multiple social worlds. Not only geographical borders are crossed, but also virtual ones by surfing the internet and symbolic ones by culture contact and acculturation leading to changes in behaviour and systems of meaning. Transnational identities are becoming part of this changing world. Combining different cultural repertoires results in new or creolizing cultures. Roots are redefined, sometimes leading to a nostalgic recreation of what is considered as lost traditions, occasionally with fundamentalist characteristics. Cultural psychiatry and psychology are crossing borders too. Mental health care and psychosocial interventions are spreading around the world and exported to low-income countries and areas of conflict. The predominantly western classification system DSM is introduced all over the world along with ICD. Research into the efficacy of psychopharmaceuticals is transplanted to cheaper low-income countries and results assumed to have universal

applicability. This raises questions of cultural validity and bias, of the relationship between western-based psychiatry and indigenous health care systems, of cultural hegemony and ethics, and of changing biological and social paradigms. In these changing societies mental health professionals are facing the limitations of traditional classification systems, concepts and therapeutic repertoires.

This international conference, organized by the Section Transcultural Psychiatry of the Dutch Psychiatric Association in collaboration with the World Psychiatric Association addresses issues deducted from this theme, and discusses them in relation with mental health care through symposia and workshops. Keynote speakers are Devon Hinton, Stevan Hobfoll, Laurence Kirmayer, Batja Mesquita, Fons van der Vijver and Joseph Westermeyer. The scientific committee especially invites (medical) anthropologists and other social scientists to present papers of posters and participate in discussion in order to elaborate a multidisciplinary perspective on the issues addressed.

Additional information and registration facilities can be found on the website www.tp2010.org.

Medical Anthropology and Sociology at the University of Amsterdam

The University of Amsterdam would like to announce some recent changes to its Master programmes in the field of Medical Anthropology and Sociology. Students may choose from among three degrees, depending on their interests and qualifications.

The Master in Medical Anthropology and Sociology (MAS) is a selective, one-year interdisciplinary program with one semester of coursework, followed by fieldwork and thesis writing. Suitable for both Dutch and international students, the language of instruction is English (though students may choose to write their theses in Dutch).

Another option is the Amsterdam Master's in Medical Anthropology (AMMA): an advanced master's that requires a previous master's degree or two years of relevant work experience. Through a number of fellowships, this unique program brings together students from the developing world, North America, and Europe in a one-year immersion experience in medical anthropology.

A small number of students may also qualify to do a two-year Research Master in Social Science with a specialization in Health, Care, and the Body.

Taking a broad, interdisciplinary approach to the study of health and illness, these degree programs emphasize a hands-on approach to learning and research. Students conduct their own fieldwork-based thesis projects, and study with an international staff of researchers working in many regions of the world. The programs are suitable for a range of applicants: from social science graduates seeking specialization in the health social sciences, to international development professionals and health care practitioners, to those preparing for academic careers and doctoral research. Please see our website for more information: www.gsss.uva.nl/mas_amma or contact Edwin van der Vlist, Manager MAS (E.A.vanderVlist@uva.nl) or Anthony Holslag, Coordinator AMMA (a.holslag@uva.nl).